

A large group of people, mostly middle-aged and older, are seated at numerous round tables covered with white tablecloths. They appear to be in a conference or meeting room, with some looking towards the camera and others engaged in conversation. The room is brightly lit, and the overall atmosphere is professional and collaborative.

Anne Tortzen

BORGER INDDRAGELSE

Demokrati i øjenhøjde

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Anne Tortzen

Borgerinddragelse

Demokrati i øjenhøjde

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2008

*Borgerinddragelse
Demokrati i øjenhøjde*

1. udgave, 1. oplag

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er ifølge
gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt uden
forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Morten Højmark
Fotograf: Jørgen Diswal, Region Syddanmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2008
ISBN 978-87-574-1903-0

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	9
Introduktion	11
Del I. Hvorfor borgerinddragelse? – baggrund og begreber	13
Kapitel 1. Nærdemokrati og borgerinddragelse	15
Deltagelse er et mål i sig selv	16
Borgerinddragelse har mange ansigter	17
En chance for det lokale demokrati	21
Den nødvendige dialog	23
Kvalitet i borgerinddragelsen	26
Kapitel 2. Tre myter om borgerinddragelse	29
Myte 1: Borgerne kan alligevel ikke bidrage med noget. De ved ikke nok og gider ikke bruge tid på det	30
Myte 2: Borgerne tænker kun på deres egne interesser og har ikke blik for det fælles bedste	33
Myte 3: Det er ikke nødvendigt at inddrage borgerne – de sætter jo deres kryds hvert 4. år	35
Kapitel 3. Medborgeren på banen igen	47
Brugere frem for borgere	48
Er kommunerne også klar?	52
Kapitel 4. Nærdemokrati i øjenhøjde	57
Behov for en ny tilgang	57
Et demokratisk partnerskab	59
To tilgange: Deliberation og dialog	60

Public deliberation: Oplyste borgere rådslår	61
Kvalitet i deltagelsen	63
Dialog-tilgangen: Fokus på kommunikation	63
Del II. Fem danske eksempler på borgerinddragelse	69
Kapitel 5. Viborg Kommune: Ildsælernes demokrati	73
Ildsælene driver værket	74
Langt til politikerne	76
Substral til de lokale ildsjæle	79
Borgerplaner med ønsker og visioner	81
Bred indsats for at inddrage brugere og borgere	89
Erfaringer: Gevinster og udfordringer i borgerinddragelse	91
Kapitel 6. Region Syddanmark: Borgerne angiver retningen	95
En åben dør til borgerne	97
Borgertopmødet: Når dialogen lykkes	98
Gennemtænkt kommunikation med borgerne	102
Velforberedte og engagerede politikere	107
Erfaringer: Gevinster og udfordringer i borgerinddragelsen	110
Kapitel 7. Urban-programmet: Beboernes drømme som drivkraft ..	113
En langsom start	115
Beboernes fælles drømme – Vestbysamlingerne	116
Ud blandt borgerne	119
Opsøgende inddragelse: Ønskebrønd og beduintelt	121
Beboernes egne projekter	122
Nøglepersoner og nye netværk	124
Kapitel 8. Sallingsund Kommune: Fremtidsbilleder	131
To kommuner – to måder at inddrage borgerne på	132
Værdsættelse og udviklingskraft	138
Ildsjele møder beslutningssystemet	140
Projektpege – en velsignelse og en forbandelse	143
Udviklingsagenter og børn	144

Kapitel 9. Ballerup Kommune: Nyt liv til det lokale demokrati	149
Tradition for borgerinddragelse	151
Det handler om sammenhængskraft	153
Systematik og nye metoder	157
Borgerhøring om nærdemokrati	159
En udfordring til organisationen	162
Del III. Viden og værktøjer til bedre borgerinddragelse	167
Kapitel 10. Borgerinddragelse forpligter	169
Bliv klar på formålet!	170
Planlæg processen!	173
Skab indflydelse og forankring!	178
Kapitel 11. Borgerinddragelse er kommunikation – Værktøjer til bedre borgerinddragelse	185
Hvordan nå ud til alle grupper?	185
Hvordan gøre det meningsfuldt at deltage?	192
Kapitel 12. Dialog – hvordan?	197
Dialog er nøglen	197
Facilitering: Rammer og spilleregler	198
Møder med mange deltagere – tre udvalgte metoder	202
Open Space (Technology): Engagementet driver værket	203
The World Café: Mange dialoger på samme tid	205
Værdsættende undersøgelse (AI): Fokus på det, der virker	207
Del IV. Internationale erfaringer	211
Kapitel 13. En ordentlig samtale – folkehøringer	213
Bedre end meningsmålinger	214
Kapitel 14. Borgerinddragelse i stor skala – America Speaks, Dialogue with the City og Participatory Budgeting	219
America Speaks: Tusindvis af borgere samlet til »town meeting«	219
Når politikerne går foran: Dialogue with the City	222

Borgerne lægger budgettet – participatory budgeting i Porto Alegre, Brasilien	225
Kapitel 15. At bygge videre på det, der virker	231
Forandring gennem anerkendelse	231
Imagine Chicago – visionens kraft	232
ABCD: Ressourcebaseret udvikling	235
Design af dialoger: »Quality of life« projektet i San Carlos, Californien	238
Borgerinddragelse i perspektiv – opsamling i fem spørgsmål og svar	241
1. Hvad taler for at inddrage borgerne – og hvad taler imod?	241
2. Hvad kan man opnå ved at inddrage borgerne?	244
3. Hvilken rolle kan borgerinddragelse spille for det kommunale demokrati?	245
4. Hvad er de største udfordringer i borgerinddragelse?	247
5. Hvad kræver borgerinddragelse af borgere, politikere, og embedsmænd?	250
Stikordsregister	253